

19.10.2018

STM/2645/2017

Lausunto tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämistyöryhmän mietinnöstä

Kiitämme mahdollisuudesta antaa lausunto tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämistyöryhmän mietinnöstä.

Sosiaali- ja terveysministeriön asettaman työryhmän tavoitteena oli laatia ehdotuksia säädöksiksi ja muiksi toimenpiteiksi, joilla edistetään tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön loppumista Suomessa vuoteen 2030 mennessä. Työryhmä on kirjannut mietintöönsä 44 toimenpide-ehdotusta, jotka liittyvät mm. verotukseen, tupakoinnin aloittamisen ehkäisyyn, savuttomaan ympäristöön, markkinointiin, tupakoinnin lopettamisen tukeen, viestintään, matkustajatuontiin, uusien tuotteiden säätelyyn ja seurantajärjestelmiin.

Työryhmän ehdottomat toimenpiteet muodostavat laaja-alaisen ja perustellun kokonaisuuden, joka Elinkeinoelämän keskusliitto EK:n näkemyksen mukaan tulee edelleen vähentämään tupakointia ja muiden nikotiinituotteiden käyttöä, vaikeuttamaan korvaavien valmisteiden tuloa markkinoille ja samalla tasamaan tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöön liittyviä sosioekonomisia terveyseroja. EK tukee tavoitetta tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön loppumisesta vuoteen 2030 mennessä ja siksi EK kannattaa mietinnössä esitetyn toimenpidekokonaisuuden toteuttamista muutamien poikkeuksin.

Tupakan hinnan vaikutus tupakointiin on merkittävä. Siksi on perusteltua jatkaa tupakkaveron korottamista niin, että korotusten kokonaistaso seuraavalla vaalikaudella olisi sama kuin kuluneella vaalikaudella, kuten työryhmä esittää. Veronkorotuksia ei kuitenkaan saa toteuttaa useammin kuin kerran vuodessa, koska sitä useammat korotuskerrat aiheuttavat tarpeetonta hankaluutta ja kustannuksia myyntiporaalle.

Nikotiinituotteiden ikärajan osalta työryhmä ehdottaa tupakkalakia muutettavaksi siten, että tupakkatuotteita, nikotiininesteitä ja nikotiinia sisältäviä tupakan vastikkeita ei saa myydä, luovuttaa tai välittää alle 20-vuotiaalle, minkä lisäksi myös maahantuonti- ja hallussapitokieltoa koskeva ikäraja ehdotetaan nostettavaksi 20 vuoteen. Nykyisin vastaava ikäraja on 18 vuotta, mutta tästä huolimatta tupakka- ja nikotiinituotteita päätyy runsaasti alaikäisten käyttöön, eikä hallussapitokieltoa valvota viranomaisten toimesta. Ikärajan nosto on perusteltu toimenpide, jolla ehkäistään tupakoinnin aloittamista. Pelkkä ikärajan nosto ei yksin riitä merkittävän muutoksen aikaansaamiseksi, vaan rinnalle tarvitaan nykyistä tehokkaampaa valvontaa tuotteiden hallussapidon ja alaikäisten tupakoinnin osalta.

Työelämä
Vesa Rantahalvari

19.10.2018

Liikunta- ja nuorisolakiin ehdotetaan lisättäväksi yhdeksi avustusperusteeksi sitoutuminen tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön ehkäisyyn. Samaa menettelyä esitetään myös kunnille niiden jakaessa avustuksia nuoriso- ja liikuntatyöhön. Tämä ehdotus on tärkeä nuorten tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön aloittamisen ehkäisyä silmällä pitäen, sillä esimerkiksi nuuskan käyttö on vuosien saatossa kasvanut vahvaksi osaksi tiettyihin joukkuelajeihin liittyvää alakulttuuria.

Savuttomaan ympäristöön liittyen työryhmä ehdottaa tupakointikieltoa laajennettavaksi koskemaan ulkotiloja ja alueita, joita käyttävät pääasiassa alaikäiset, kuten esimerkiksi leikkipuistot ja EU-uimarannat. Lisäksi tupakointikieltoja ehdotetaan laajennettavaksi koskemaan myös joukkoliikennepysäkkejä ja taksiolppia. Jotta näillä ehdotuksilla olisi toivottu vaikutus, tarvitaan kieltojen rinnalle valvontaa ja sanktioita näiden kieltojen rikkomisesta.

Tupakkalaki on mahdollistanut tupakointikieltojen hakemisen asuinhuoneistojen tiloihin asuntoyhteisön enemmistöpäätöksellä. Hakemisprosessi on koettu työlääksi ja kiellon valvonta hankalaksi. Tämän vuoksi työryhmä esittää, että kiellon hakemisesta päättämisen sijaan asunto-osakeyhtiölakia muutettaisiin siten, että asunto-osakeyhtiö voisi enemmistöpäätöksellä suoraan kieltää tupakoinnin parvekkeilla ja asukkaiden hallussa olevissa sisätiloissa. EK pitää tätä ehdotusta perusteltuna ja samalla hallintoa keventävänä.

Tupakkalain tavoitteena on tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön täydellinen loppuminen ja kieltäminen. Tupakan mainoskiellon tehostamiseksi Tupakka-työryhmä esittää brändiominaisuuksien poistamista tupakkapakkauksista. Tällöin eri merkkien pakkausten ulkoasu olisi yhdenmukainen.

Koska tavoitteena on tupakoinnin loppuminen ja tupakkatuotteiden kieltäminen, on ymmärrettävää ja perusteltua, että yhdenmukaiset pakkaukset -ehdotus kohdistetaan tällaiseen tuotteeseen. Lopetettavaksi tarkoitettujen tuotteiden myyntipakkauksissa ei täten voida hyödyntää tavaramerkin brändiarvoa.

Toisaalta EK on kuitenkin huolissaan yhdenmukaiset pakkaukset -ehdotuksen osalta siitä, että ehdotus puuttuu yritysten oikeuteen hyödyntää aineetonta omaisuutta ja heikentää niiden tavaramerkkien arvoa sekä on mahdollisesti omiaan lisäämään niihin kohdistuvia tuotevääreännöksiä ja muita IPR-loukkauksia.

EK korostaa, että yhdenmukaiset pakkaukset -sääntelyn ei tule missään tapauksessa laajentua muihin tuotteisiin/tuoteryhmiin.

Työryhmä ehdottaa tupakoinnin lopettamisen tukitoimien huomattavaa kehittämistä. Yhtenä keinona esitetään kaikkien tupakka- ja nikotiiniriippuvuuden hoidossa käytettävien reseptillä määrättävien vieroituslääkkeiden hankintakustannusten ottamista sairausvakuutuksesta korvattaviksi.

Ehdotus on perusteltu, sillä käytössä olevista lääkkeistä varenikliinin on osoitettu kolminkertaistavan vieroituksen onnistumisen todennäköisyyden puolen vuoden seurannassa. Bupropioni ja nortriptyliini ovat vastaavasti kaksinkertaistaneet vieroituksen onnistumisen todennäköisyyden. Tupakasta vieroitus ei kuitenkaan ole nortriptyliinin virallinen käyttöaihe, mikä on huomioitava korvauskäytäntöä muutettaessa. Jotta lääkehoidosta saadaan paras hyöty, se on

Työelämä
Vesa Rantahalvari

19.10.2018

yhdistettävä yksilölliseen neuvontaan tai ryhmäohjaukseen, jota on myös oltava tarjolla.

Työterveyshuolto on työpaikoille erinomainen kumppani tukemaan tupakoinnin lopettamista mm. järjestämällä vertaistukiryhmiä, tukemalla korvaus- ja vieroitushoitojen toteuttamista sekä nostamalla tupakoinnin lopettamisen esille vastaanottokäyntien yhteydessä. Työryhmä ehdottaakin tupakoinnin lopettamisohjelman ottamista mukaan osaksi työterveyshuollon toimintasuunnitelmaa. Työterveyshuollon osallistumismahdollisuuksia tupakoinnin lopettamiseen tukisi tämän toiminnan ottaminen työterveyshuollon korvausten piiriin. EK pitää Kelan korvauskäytännön tarkistamista työterveyshuollon tupakoinnin lopettamista tukevan toiminnan osalta tarpeellisena.

Vanhojen tupakka- ja nikotiinituotteiden sääntelyn tiukentuessa ja kulutuksen vähentyessä markkinoille kehitetään ja tuodaan jatkuvasti uusia tuotteita, kuten nikotiinia sisältäviä tupakan vastikkeita. Työryhmän ehdotuksen mukaisesti on perusteltua saattaa näiden tuotteiden sääntely kaikilta osin samalle tasolle tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden kanssa, ja ne on myös saatettava tupakkaverotuksen piiriin.

Itsehoitoon tarkoitettujen nikotiinikorvaushoitovalmisteiden joukkoon on tullut valmisteita, jotka ovat ominaisuuksiltaan sellaisia, että on suuri riski, että niillä ylläpidetään nikotiiniriippuvuutta sen sijaan, että niitä käytettäisiin asianmukaisesti vieroitukseen. Lääkelaki ei anna viranomaiselle mahdollisuutta rajoittaa valmisteen jakelukanavia, vaikka tällainen selkeä väärinkäytön riski tunnistettaisiin. Tämän vuoksi työryhmän ehdotus lääkelain muuttamiseksi siten, että viranomaiselle annetaan harkintavalta nikotiinia sisältävien itsehoitovalmisteiden jakelukanavista vastaavalla tavalla kuin on säädelty esim. kasvisrohdosvalmisteista, on perusteltua toteuttaa.

Tupakkalaisissa säädetyt vuosittaiset valvontamaksut ehdotetaan muutettavaksi voimassa olevan tupakkalain mukaiselle enimmäistasolle. EK pitää tätä epä-tarkoituksenmukaisena. Valvontamaksut muodostavat huomattavan maksurasituksen erityisesti pienille kaupoille. Tämän vuoksi niitä ei pidä nostaa.

Jotta väestön terveyttä sekä tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön kehittymistä ja muuttumista pystytään seuraamaan ja samalla arvioimaan tehtyjen toimenpiteiden vaikuttavuutta sekä uusien toimenpiteiden tarvetta, tarvitaan hyvin toimiva seurantajärjestelmä. Seurannan tulee olla kattavaa, pitkäjänteistä ja säännöllistä. Kerätyn aineiston on oltava koko väestöä edustava, mutta samalla on pystyttävä seuraamaan erityisiä riskiryhmiä ja pidettävä huolta siitä, että uudet valmisteet eivät jää katveeseen. Seurannasta saatua tietoa on hyödynnettävä tehokkaasti, minkä lisäksi tupakkalain tavoitteiden saavuttaminen edellyttää myös jatkuvaa tutkimusta ja tiivistä valvontaa.

Kunnioitavasti

Elinkeinoelämän keskusliitto

Jyri Häkämies
Toimitusjohtaja